2 གལ་ཆེའི་གསར་འགྱུར། 2024ལོའི་ཟླ་2ཚེས་23

རེས་གཟའ་པ་སངས།

པར་ངོས་འདིའི་འགན་འཁུར་རྩོམ་སྒྲིག་པ། ཉི་མ་ཆོས་སྒྲོན།

ལྷ་སའི་མཉམ་འདྲེས་སྨྱན་སྦྱོར་ལྟེ་
གནས་སུ་གནས་ཚུལ་འབྱོར་གསལ། རང་
གྲོང་གི་གྲོང་ཁྱེར་དང་གྲོང་གསེབ་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་
ཕྱོགས་བསྡུས་བཅོས་སྒྲིག་ཆེན་མོའི་བྱ་སྤྱོད་སྤེལ་བ་
ནས་བཟུང་ཁྲེང་ཀོན་ཆུས་ཀརྨ་དགོན་གསར་ཁྲོམ་
གཞུང་གིས་དམངས་ཕན་དམིགས་ཚད་དུ་བྱས་
ནས་སྡེ་ཚན་ཁག་དང་མཐུན་སྦྱོར་ཧུར་ཐག་དང་
སྤྱི་ཚོགས་ལས་རིགས་ཁག་གི་སྟོབས་ཤུགས་སྐུལ་
སློང་བྱས་ཏེ་གྲོང་མི་དང་མང་ཚོགས་ཀྱི་རེ་ཞུ་དོན་
འཁྱོལ་བྱས་པ་དང་། ལམ་ཧམ་བཟུང་དང་།
རླངས་འཁོར་གང་བྱུང་དུ་འཇོག་པ། གློག་སྐུད་
གང་བྱུང་དུ་འཐེན་པ། གང་བྱུང་དུ་ཨར་སྐྲུན་
བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་གནད་དོན་བཅོས་སྒྲིག་གི་ཕན་
འབྲས་མངོན་གསལ་དོད་པོ་ཐོན་ནས་མང་ཚོགས་
ཀྱི་ཐོབ་སྣང་དང་། སྐྱིད་སྣང་། བདེ་སྣང་
བཅས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཟབ་ཏུ་ཕྱིན་ཡོད།
ཚོང་ཁང་གིས་སྒྲིག་འགལ་ངང་ལམ་བཟུང་
ནས་གཉེར་སྐྱོང་བྱེད་པ་དང་གློག་འཁོར་གང་བྱུང་
དུ་འཇོག་པའི་སྣང་ཚུལ་བཅོས་སྒྲིག་ལ་སྔར་བས་
ཤུགས་སྣོན་རྒྱག་ཆེད། ཀརྨ་དགོན་གསར་ཁྲོམ་
གཞུང་གིས་ཉེ་ཆར་སྡེ་ཁུལ་གྱི་ལས་དོན་མི་སྣ་སྒྲིག་
འཛུགས་བྱས་ནས་བཅོས་སྒྲིག་བྱས་པ་དང་གློག་
སྒུལ་མིན་པའི་འཁོར་རིགས་ཀྱི་བགྲོད་ལམ་ཐོག་ཏུ་
རླངས་འཁོར་བཞག་པར་གཏན་འབེབས་ལྟར་
ཐག་གཅོད་བྱས་ཡོད། བཅོས་སྐྱོང་བྱས་པ་
བརྒྱུད་ཚོང་དུད་ཁག་གི་སྒོ་འགྲམ་དུ་གཙང་སྦྲ་
དོད་ལ་གོ་རིམ་ལྡན་པ་དང་། གད་སྙིགས་ཀྱང་
སྤུངས་མེད་པ་རེད།
ཀརྨ་དགོན་གསར་ཁྲོམ་གཞུང་གི་རྒྱ་ཁོག་ཟ་
ཁང་ཞིག་གི་ལས་དོན་པ་སྐུ་ཞབས་ལི་ལགས་ཀྱིས་
འཆར་འགོད་ལེགས་སུ་བཏང་རྗེས་རླངས་འཁོར་
འགག་པའི་གནས་ཚུལ་མེད་པར་གྱུར་འདུག་ལ་

གློག་འཁོར་འཇོག་སྟངས་ཀྱང་ཧ་ཅང་ཚད་ལྡན་
ཡིན་པས། ད་ཆ་འགྲོ་ལམ་གྱི་འཕྲོད་བསྟེན་ཡང་
ཧ་ཅང་ཡག་པོ་འདུག་ཅེས་བཤད།
ཚེས་19ཉིན་ནས་བཟུང་ཀརྨ་དགོན་
གསར་ཁྲོམ་གཞུང་གིས་སྡེ་ཁུལ་ཁག་གི་ལས་དོན་
མི་སྣ་སྒྲིག་འཛུགས་བྱས་ནས་ཁྲོམ་གཞུང་གི་ཚོང་
ཁང་གིས་མི་བགྲོད་ལམ་དུ་ཉི་གདུགས་ཆེ་གྲས་
རྒྱག་པ་དང་བགྲོད་ལམ་ཐོག་ཏུ་གློག་འཁོར་གང་
བྱུང་དུ་བཞག་པར་བཅོས་སྒྲིག་བྱས་ནས་ཚོང་པར་
ཚད་ལྡན་གྱི་གཉེར་སྐྱོང་བྱ་རྒྱུར་ཁྲིད་སྟོན་བྱས་པ་
དང་འབྲེལ་ཁོངས་གཏོགས་མང་ཚོགས་ཀྱི་བསམ་
ཤེས་དང་། རྒྱབ་སྐྱོར། གཞོགས་འདེགས་
བཅས་ཀྱང་ཐོབ་ཡོད་པ་རེད། ཀརྨ་དགོན་
གསར་ཁྲོམ་གཞུང་ཏང་ཨུད་ལས་དོན་ཨུ་ལྷན་གྱི་
ཧྲུའུ་ཅི་ཟླ་བས་ངོ་སྤྲོད་བྱས་པར་གཞིགས་ན།
གྲོང་ཨུད་དང་གྲོང་ཁྱེར་སྲིད་གཞུང་གི་འབྲེལ་ཡོད་
ལས་ཀའི་བཀོད་སྒྲིག་ལྟར་ཀརྨ་དགོན་གསར་ཁྲོམ་
གཞུང་གིས་གྲོང་མི་དང་། སྡེ་ཁུལ། འགྲིམ་
འགྲུལ་ཉེན་རྟོག མཉམ་སྐྲུན་ཚན་པ་བཅས་ཐུན་
མོང་ཐོག་ཞུགས་པར་བརྟེན་ཚོང་ཁང་ཕྱི་རོལ་གྱི་
ཚོང་ཁང་དང་རླངས་འཁོར་གང་བྱུང་དུ་འཇོག་
པ། བརྡ་ཁྱབ་གཙང་སེལ་སོཊ་ཀྱི་ལས་དོན་སྤེལ་
བས་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་མངོན་གསལ་དོད་པོས་
ལེགས་སུ་ཕྱིན་ཡོད་པ་རེད། མིག་སྔའི་བར་ཁྱོན་
ལམ་ངོས་174ཉམས་གསོ་བྱས་པ་དང་། ཁྲོན་
ཁེབས་35བརྗེས་པ། རིཊ་ཁག་གི་གད་སྙིགས་
ཏུན་40ལྷག་ཙམ་གཙང་སེལ་བཅས་བྱས་ཡོད།
སླད་ཕྱིན་ཀརྨ་དགོན་གསར་ཁྲོམ་གཞུང་
ཏང་གི་ལས་དོན་ཨུ་ལྷན་གྱིས་ལྟེ་བའི་ལས་དོན་ལ་
དམིགས་ཏེ་དམངས་ལ་ཞབས་འདེགས་ཞུ་རྒྱུ་
དམིགས་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་ཁོར་ཡུག་ཕྱོགས་བསྡུས་
བཅོས་སྒྲིག་ལས་དོན་གྱི་ལམ་ལུགས་འཛུགས་པ་
དང་། འཐུས་ཚང་དུ་གཏོང་བ། ཞབས་ཞུའི་
ནུས་པ་དང་ཆུ་ཚད་མཐོ་རུ་གཏོང་བ། ཐུན་མོང་
ཐོག་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་ཁོར་ཡུག་བཟང་པོ་ཞིག་གཏོད་
རྒྱུ་བཅས་ཡིན་པ་རེད།
（ཉི་མ་ཆོས་སྒྲོན་གྱིས་སྒྱུར་ཞུས་བྱས）

ཀརྨ་དགོན་གསར་ཁྲོམ་གཞུང་གི་གྲོང་ཁྱེར་དང་གྲོང་གསེབ་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་ཕྱོགས་བསྡུས་བཅོས་སྒྲིག་ལ་ཕན་འབྲས་རགས་ཙམ་ཐོན་པ།

ལྷ་སའི་མཉམ་འདྲེས་སྨྱན་སྦྱོར་ལྟེ་གནས་སུ་
གནས་ཚུལ་འབྱོར་གསལ། ཉེ་ཆར། གྲོང་ཁྱེར་
ཚོང་དོན་ཅུས་སོཊ་ཚན་པས་གསར་དུ་ཁ་སྣོན་བྱས་པའི
“ལྷ་སའི་ཚོང་རྟཊ་རྙིང་པ”ཁག་གཅིག་ལ་དཔྱད་ཞིབ་
བྱས་པ་དེའི་ནང་བཟའ་བཏུང་ཁེ་ལས་གསུམ་ནི་ཚོང་
ལམ་བཟང་པོར་བརྟེན་ནས་སྐད་གྲཊ་ཆོད་ཡོད་པ་རེད།
ཐེངས་འདིར་གསར་དུ་ཁ་སྣོན་བྱས་པའི“ལྷ་
སའི་ཚོང་རྟགས་རྙིང་པའི”ནང་ཐལ་སྤུངས་སྒང་གི་བྲོ་
བ་ལྔ་ལྡན་གྱི་ལ་ཕིང་ཚོང་ཁང་དེ་གླིང་སྐོར་ཤར་ལམ་དུ་
གནས་པ་དང་། ཚོང་ཁང་དེས་རྒྱུན་འཛིན་དང་
གཉེར་སྐྱོང་བྱས་ནས་ལོ་ངོ་60ལྷག་ཙམ་སོང་བའི་ལོ་
རྒྱུད་ཡོད་ཅིང་། སྔར་རྒྱུན་བཞིན་ས་གནས་དེ་གའི་
གྲོང་མི་དང་ཕྱི་ནས་ཡོང་བའི་ཡུལ་སྐོར་བས་དགའ་པོ་
བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། ཉིན་ཤས་གོང་། གསར་
འགོད་པ་ཚོང་ཁང་དེར་སྐྱོད་སྐབས་སྨི་ངོས་གྲུ་20ལྷག་
ཙམ་ཡོད་པའི་ཚོང་ཁང་ནང་གཙང་སྦྲ་དོད་པ་དང་།
མཛེས་རྒྱན་བབ་ཆག་པ། སྒྲིག་ཆས་ཉུང་ལ་རྒྱ་ཁྱོན་
ཆུང་བའི་ཟ་ཁང་གི་ཚོང་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་ཀྱི་མེད་པ་
ཤེས་རྟོགས་བྱུང་། ཆུ་ཚོད་10ཙམ་ལ་སྐུ་མགྲོན་ཚོས་
གཅིག་མཇུག་གཉིས་མཐུད་ངང་ཟ་ཁང་ནང་འཛུལ་
ནས་རང་རང་གི་དགའ་བའི་བཟོ་ལྟ་མི་འདྲ་བའི་ལ་ཕིང་
ཉོ་ཡི་ཡོད། ཐབ་ཚང་ནང་གི་མི་རབས་གཉིས་པའི་
རྒྱུན་འཛིན་པ་པ་སངས་སྒྲོལ་མས་ལ་ཕིང་ལ་ཙོང་
དང་། སུར་པན། ལ་ཕུག་སྐྱུར་མོ་སོགས་བླུགས་
ནས་བྲོ་ཞིམ་གྱི་ལ་ཕིང་དག་སྒྲོག་ཙེའི་ཐོག་བཞག་སྟེ་སྐུ་

མགྲོན་ཚོར་ལོངས་སྤྱོད་བྱེད་དུ་འཇུག་གི་ཡོད་པ་རེད།
གྲོང་མི་ལྷ་མོས་གསར་འགོད་པར་ང་ཆུང་དུས་
ནས་དེ་གའི་ལ་ཕིང་ཟ་རྒྱུར་དགའ་པོ་ཡོད། ད་ཆ་ནར་
སོན་ཡང་འདི་གར་ལ་ཕིང་ཟ་བར་ཡོང་གི་ཡོད་ལ། བྲོ་
བར་འགྱུར་ལྡོག་མེད་པས་ཉེ་འགྲམ་གྱི་མི་རྣམས་ཀྱང་
འདི་གར་ལ་ཕིང་ཟ་བར་ཡོང་གི་ཡོད་ཅེས་བཤད།
བྲོ་བ་ལྔ་ལྡན་གྱི་ལ་ཕིང་ཚོང་ཁང་གི་ལ་ཕིང་གི་བྲོ་
བ་ཞིམ་པོ་ཡོད་པར་མ་ཟད། དྲོད་ཚད་དམའ་བའི་
ཞིམ་ཟས་ཤིག་ཀྱང་རེད། ལ་ཕིང་བཟོ་བའི་ལག་རྩལ་
དང་བྲོ་བར་འགྱུར་ལྡོག་མེད་པར་བྱ་ཆེད། པ་སངས་
སྒྲོལ་མས་ཐོག་མའི་བསམ་འདུན་ཡིད་ལ་བཅངས་ནས་
ལོ་ཟླར་འགྱུར་ལྡོག་གང་བྱུང་རུང་། ལ་ཕིང་བཟོ་བའི་
རྒྱུ་ཆ་ལེགས་འདེམས་དང་། ད་ལྟ་བཟོས་ནས་ད་ལྟ་
འཚོང་རྒྱུ་མཐའ་འཁྱོངས་བྱས་ནས་རྒྱུ་ཆ་སོས་པ་ཡོང་བ་
དང་། ལྷ་སའི་ཚོང་རྟགས་རྙིང་བའི་བྲོ་བར་འགྱུར་
ལྡོག་མི་ཡོང་བའི་འགན་ལེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། པ་
སངས་སྒྲོལ་མས་ལ་ཕིང་བཟོ་བའི་ལག་རྩལ་ནི་སྒྱུག་མོས་
ངར་བསླབ་བྱུང་། ང་རང་གིས་ལོ་30ལྷག་ཙམ་གཉེར་
སྐྱོང་བྱས་པ་ཡིན་ལ། རྒྱུ་ཆ་སོས་པ་ཡོང་བའི་འགན་
ལེན་བྱུ་རྒྱུ་ཡིན་བཤད།
གསར་དུ་ཁ་སྣོན་བྱས་པའི“ལྷ་སའི་ཚོང་རྟགས་
རྙིང་པའི”གྲས་སུ་ཚུད་པའི་མ་སྐྱེས་ཨ་མའི་ཟ་ཁང་དེ་
བར་སྐོར་གྱི་ཤར་ལྷོའི་མཚམས་སུ་གནས་པ་དང་། དེ་
ནི་གྱང་ལ་ཚོན་མདོག་སེར་པོ་བྱུག་པའི་ཁང་པ་ཆུང་ཆུང་
ཞིག་རེད། མ་སྐྱེས་ཨ་མའི་ཟ་ཁང་ནི་1997ལོར་

བཙུགས་པ་དང་། སྐབས་དེ་དུས་ཟ་ཁང་ལ“མ་སྐྱེས་
ཨ་མའི་ཕྱི་རྒྱལ་ཟ་ཁང”ཞེས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། མ་གཞི་
མིང་ལ་འགྱུར་བ་བྱུང་ཡང་སྔ་ཕྱི་བར་གསུམ་དུ་གསར་
གཏོད་པའི་ལས་གཏོད་ཀྱི་ཐོག་མའི་བསམ་འདུན་ལ་
འགྱུར་བ་བྱུང་མེད། ཉེ་བའི་ལོ་ངོ་30ལྷག་ཙམ་རིང་
ཟ་ཁང་གིས་ཚལ་གྱི་སྤུས་ཚད་དང་སྐུ་མགྲོན་གྱི་བློ་ལ་
བབ་མིན་དམིགས་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་ཡིད་རྟོན་གཉེར་
སྐྱོང་མཐའ་འཁྱོངས་བྱས་པས་ད་བར་རྒྱ་ཆེའི་འཛད་
སྤྱོད་པས་དགའ་པོ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།
མ་སྐྱེས་ཨ་མིའི་ཟ་ཁང་གི་འགན་འཁུར་བ་ཚེ་
ཁོས་ལྷ་སའི་ཚོང་རྟགས་རྙིང་པའི་འཐུས་མི་ཞིག་གི་
ངོས་ནས་བཤད་ན་ང་ཚོས་གྲོང་ཁྱེར་རམ་ཡང་ན་རྒྱལ་
ཁབ་ཅིག་གི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཚབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་
པས་ང་ཚོར་རྒྱུན་འཛིན་དང་སྲུང་སྐྱོང་བྱེད་པའི་འགན་
འཁྲི་ཡོད། ད་ཆ་ཚང་མས་བཟའ་བཅའི་ཐད་བཏོན་
པའི་བླང་བྱ་ལྟར་ང་ཚོའི་ཟ་ཁང་གིས་ཀྱང་ཚལ་རིགས་
ལ་ལེགས་སྒྲིག་བྱས་ཡོད། ཕྱིས་འབྱུང་ང་ཚོས་དེ་བས་
གནོད་མེད་དང་། དེ་བས་བདེ་ཐང་། དེ་བས་སྐྱེ་
ལྡན་བཅས་ཀྱི་བཟའ་བཅའ་བཟོས་ནས་རྒྱལ་ཁབ་མི་
འདྲ་བ་ནས་ཡོང་བའི་སྐུ་མགྲོན་ལ་བོད་ཟས་གསར་པ་
ལོངས་སྤྱོད་ཐུབ་པར་བྱས་ཏེ་འཛམ་གླིང་ཐོག་གི་མི་དེ་
བས་མང་བས་ཀྲུང་གོ་དང་། བོད་ལྗོངས། ལྷ་ས་
བཅས་ཤེས་རྟོགས་ཐུབ་པར་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་བཤད་པ་
རེད།
（ཕུར་སྒྲོན་གྱིས་སྒྱུར་ཞུས་བྱས）

ལྷ་སའི་ཚོང་རྟགས་རྙིང་པའི་ཟ་ཁང་ལ་མི་རྣམས་ཀྱིས་དགའ་པོ་བྱེད་པ།

ཁྱི་སྐྱག་ཚེ་རིང་ནི་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་སྤྱི་བདེ་ཅུས་
ཉེས་དོན་ཉེན་རྟོག་ཉིང་ལག་རུ་ཁག་ཁ་བསླུས་ངོ་རྒོལ་
ལྟེ་གནས་ཀྱི་ལས་རོགས་ཉེན་རྟོག་པ་ཞིག་ཡིན། ལོ་ངོ་
5ཡི་ནང་ལས་གནས་ཐོག་ཁོང་གིས་མི་དམངས་ཉེན་
རྟོག་པ་དང་དཔུང་པ་མཉམ་གཤིབ་ཀྱིས་དམག་འཐབ་
བྱས་ནས་སྤྱི་བདེའི་བྱ་གཞག་ཆེད་རང་ཉིད་ཀྱི་ལང་ཚོ་
དང་སྟོབས་ཤུགས་ལེགས་སྐྱེས་སུ་ཕུལ་ཡོད། གྲུབ་
འབྲས་གཟེངས་སུ་ཐོན་པའི་དབང་གིས་ཁྱི་སྐྱག་ཚེ་རིང་
ལ་གཟེངས་བསྟོད་བྱ་དགའ་ཐེངས་མང་ཐོབ་ཡོད་པ་
དང་། 2020ལོའི་ལོ་འཁོར་དང་། 2021ལོའི་ལོ་
འཁོར། 2023ལོའི་ལོ་འཁོར་བཅས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་སྤྱི་
བདེ་ཅུས་ཀྱི་ཕུལ་བྱུང་ལས་རོགས་ཉེན་རྟོག་པའི་མཚན་
སྙན་སྔ་རྗེས་སུ་ཐོབ་པ་རེད། ཉེས་དོན་ཉེན་རྟོག་ཉིང་
ལག་རུ་ཁག་ཁ་བསླུས་ངོ་རྒོལ་ལྟེ་གནས་སུ་ནང་ཁུལ་གྱི་
ལས་ཀ་བྱས་པ་ནས་བཟུང་། ཁྱི་སྐྱག་ཚེ་རིང་གིས་རྨང་
གཞིའི་སྒྲིག་སྲོལ་ལམ་ལུགས་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཟིན་
བྲིས་འཆར་ཟིན་འགོད་པ་དང་། གཞུང་ཡིག་སྒྲུབ་
གཉེར། གཞུང་ཡིག་ཞིབ་བཤེར། སྡོད་གནས།
ཡིག་ཚགས་དོ་དམ་སོགས་ཀྱི་ལས་དོན་སྒྲིག་སྲོལ་ལམ་
ལུགས་ཁག་བཙུགས་པ་དང་འཐུས་ཚང་དུ་བཏང་བས་
ནང་ཁུལ་གྱི་ལས་ཀའི་རྨང་གཞིའི་ལས་དོན་ལ་སྒྲིག་ལམ་
ཡོད་པ་དང་། གོ་རིམ་ལྡན་པ། ཞིབ་ཚགས་ལྡན་པ་
བཅས་བྱུང་ཡོད། ཁོང་གི་སླ་བཅོས་སྤུ་ཙམ་ཡང་མེད་
པའི་ལས་ཀའི་རྣམ་འགྱུར་ལ་ཉིང་ལག་རུ་ཁག་དང་སྡེ་
ཚན་གྱི་གདེང་འཇོག་བཟང་པོ་ཐོབ་ཡོད། ལས་
རོགས་ཚུའེ་ཡུན་ཧྲེན་གྱིས་ཁྱི་སྐྱག་ཚེ་རིང་གིས་དུས་རྒྱུན་
ལས་ཀ་ནན་ཏན་བྱས་ནས་ལས་དོན་ཁག་ཡག་པོ་སྒྲུབ་
ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། ལྷག་པར་དུ་འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་རིགས་
འབྲི་བ་དང་། དྲིལ་བསྒྲགས་དང་སྔོན་འགོག ཉེན་
ཟོན་སློབ་གསོ་སོགས་ཕྱོགས་གང་ས་ཅི་ཐད་ནས་གོང་
རིམ་སྡེ་ཚན་དང་འགོ་ཁྲིད་ཀྱིས་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་པའི་
ལས་འགན་ཁག་ཡག་པོ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡོད་ཅེས་བཤད།

དུས་ཡུན་རིང་པོར་ནང་ཁུལ་གྱི་ལས་ལ་གཞོལ་
བས་ཁོང་ལ་བརྟན་ལ་ཞིབ་ཚགས་པའི་ལས་ཀའི་སྤྱོད་
ཚུལ་བཟང་པོ་ཞིག་ཆཊ་ཡོད་ཅིང་། ཁོང་གིས་གོང་ཞུ་
གཤམ་སྤྲོད་དང་། གྲངས་གཞི་གོང་ཞུ། གསར་
འགྱུར་འབྲི་བ། ཏང་འཛུཊ་སྐྱོང་ལ་སྐུལ་འདེད་
བཅས་ཀྱི་ལས་དོན་ཞིབ་ཚགས་ངང་སྤེལ་ནས་ལས་ཀ་ཆེ་
ཆུང་གང་ཞིག་ཡིན་རུང་སྒྲུབ་ཕྱིན་ཆད་སྤུས་ཚད་མཐོན་
པོའི་སྒོ་ནས་ལེཊ་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཁོང་ཉེས་དོན་
མྱུལ་ཞིབ་ཀྱི་ལས་ཀར་དགའ་ཞེན་ཆེན་པོ་ཡོད་པས་དུས་
རྒྱུན་ཁོམ་ལོང་བྱུང་དུས་མྱུལ་ཞིབ་ཀྱི་ལས་དོན་ཐད་དོ་
སྣང་དང་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཉེས་དོན་མྱུལ་ཞིབ་
ཀྱི་རྒྱུན་གཏན་ལས་དོན་ཐད་ལའང་རྒྱུས་མངའ་ངེས་
ཅན་ཡོད་པར་མ་ཟད། མི་དམངས་ཉེན་རྟོག་པའི་སྣེ་
ཁྲིད་འོག་གྱོད་དོན་མྱུལ་ཞིབ་ཁྲོད་ཧུར་ཐག་ཞུགས་ཀྱི་
ཡོད།
ཁྱི་སྐྱག་ཚེ་རིང་གིས་ཉེན་རྟོག་ལས་དོན་གྱི་
གཞོགས་འདེགས་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ངོས་ནས་ངས་རང་
འཁྲིའི་ལས་དོན་ཡག་པོ་སྒྲུབ་པ་དང་ཆབས་ཅིག་རང་
འགུལ་ངང་གློག་འཕྲིན་དང་དྲ་རྒྱའི་ཁ་བསླུས་ལ་རྡུང་
རྡེག་གཏོང་བ་དང་བཅོས་སྒྲིག་བྱེད་པའི་ལས་དོན་ཁག་
ནང་ཧུར་ཐག་ཞུགས་ཡོད། སྔར་ནས་བཟུང་ངས་
རང་ཉིད་ལ་བླང་བྱ་ནན་པོ་བཏོན་ནས་ཕུལ་བྱུང་གི་
གུང་ཁྲན་ཏང་ཡོན་གྱི་ཚད་གཞིའི་ཐོག་ནས་རང་ཉིད་ལ་
སྐུལ་ལྕག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཅེས་བཤད།
མང་ཚོགས་ཀྱི་གློག་འཕྲིན་དྲ་རྒྱའི་ཁ་བསླུས་ཀྱི་
ངོས་འཛིན་དང་འགོག་ཟོན་གྱི་ནུས་པ་ཆེ་རུ་བཏང་ནས་
དམངས་ཡོངས་ཀྱིས་ཁ་བསླུས་ལ་ངོ་རྒོལ་བྱེད་པའི་རྣམ་
པ་བཟང་པོ་ཞིག་གཏོད་ཆེད། ཁྱི་སྐྱག་ཚེ་རིང་གིས་
གློག་འཕྲིན་དྲ་རྒྱའི་ཁ་བསླུས་འགོག་ཐབས་ཀྱི་བློ་འདྲི་
དང་། རོགས་ལམ། ཐེར་འདོན་གོང་ཞུ། དེ་
བཞིན་གྱོད་གཞི་རྩིས་ལེན་སོགས་ཀྱི་ལས་དོན་ནན་ཏན་
ངང་བསྒྲུབས་པ་དང་ཆབས་ཅིག་མང་ཚོགས་ཀྱིས་

འཕྲལ་སྡོམ་ཐག་གཅོད་བྱ་ཐབས་སྤེལ་རྒྱུར་དུས་ཐོག་ཏུ་
ཁྲིད་སྟོན་དང་བཀག་སྡོམ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་
དུས་ཆེན་གོང་ཁྱི་སྐྱག་ཚེ་རིང་གིས་ནང་མི་དང་མཉམ་
འཛོམས་ཀྱི་དུས་ཚོད་བློས་བཏང་ནས་ལྟེ་གནས་ཀྱི་དྲིལ་
བསྒྲགས་ལས་དོན་ནང་ཧུར་ཐག་ཞུགས་ཏེ། ལྷ་སའི་
ཁྲོམ་གཞུང་ཆེ་ཆུང་དང་། མེ་འཁོར་འབབ་ཚུགས།
སྤྱི་སྤྱོད་རླངས་འཁོར་འབབ་ཚུགས། ཚོང་ར་ཆེ་གྲས་
སོགས་སུ་བསྐྱོད་ནས་མང་ཚོགས་ལ་ཁ་བསླུས་འགོག་
པའི་ཤེས་བྱ་དྲིལ་བསྒྲགས་བྱས་ཏེ། མང་ཚོགས་ལ་ཁ་
བསླུས་ངོ་རྒོལ་གྱི་མཉེན་ཆས་ཕབ་ལེན་བྱེད་རོགས་བྱེད་
ཀྱི་ཡོད། 2023ལོར་ཁྱི་སྐྱག་ཚེ་རིང་གིས་ཁ་བསླུས་ངོ་
རྒོལ་གྱི་དྲིལ་བསྒྲགས་བྱེད་སྒོ་ཐེངས་120ནང་ཞུགས་
ནས་མི་ཐེངས་410ལྷག་ཙམ་ལ་སྣེ་ལེན་ཞུས་པ་
དང་། དྲིལ་བསྒྲགས་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་རིགས་2700
ལྷག་ཙམ་སྤྲད་པ། དྲིལ་བསྒྲགས་ལག་རྟགས་1000
ལྷག་ཙམ་སྤྲད་པ། མི་300ལྷག་ཙམ་ལ་རྒྱལ་ཁབ་ཁ་
བསླུས་ངོ་རྒོལ་ལྟེ་གནས་ཀྱི་མཉེན་ཆས་ཕབ་ལེན་བྱེད་
རོགས་བཅས་བྱས་ཡོད།
མ་གཞི་སྤྱིར་བཏང་གི་ལས་རོགས་ཉེན་རྟོག་པ་
ཞིག་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་ཁྱི་སྐྱག་ཚེ་རིང་ལ་འགན་
འཁྲིའི་བསམ་པ་ཡོད་པས་སྤྱིར་བཏང་གི་ལས་གནས་
ཐོག་ཁུ་སིམ་མེར་རང་ནུས་གང་ཡོད་འདོན་བཞིན་ཡོད་
ལ། བྱ་སྤྱོད་དངོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་གུང་ཁྲན་ཏང་ཡོན་
ཞིག་གིས་མི་དམངས་ལ་ཞབས་འདེགས་ཞུ་བའི་འགན་
འཁྲི་ལག་ལེན་བསྟར་བཞིན་ཡོད།
ཁྱི་སྐྱག་ཚེ་རིང་གིས་ད་ཐེངས་ཀྱི་ལས་རོགས་ཉེན་
རྟོག་པ་ཡག་ཤོས་ཀྱི་མཚན་སྙན་ཐོབ་པ་འདི་ནི་སྐུལ་
ལྕག་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་པས་སླད་ཕྱིན་གྱི་ལས་ཀའི་ནང་
ཐོག་མའི་བསམ་འདུན་མི་བརྗེད་པར་མུ་མཐུད་རང་
འཁྲིའི་ལས་དོན་ཁག་ལེགས་པར་བསྒྲུབས་ནས་སྤྱི་
བདེའི་ལས་དོན་ཐད་ལེགས་སྐྱེས་འབུལ་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་
བཤད། （བྱམས་པ་ཚེ་རིང་གིས་སྒྱུར་ཞུས་བྱས）

“ལས་རོགས་ཉེན་རྟོག་པ་ཡག་ཤོས”ཀྱི་མཚན་སྙན་ཐོབ་མཁན་ཁྱི་སྐྱག་ཚེ་རིང་གིས་ཐོག་མའི་བསམ་འདུན་ཡིད་ལ་བཅངས་ནས་ལས་གནས་བརྟན་པོར་བསྲུངས་པ།

（པར་ངོས་དང་པོར་མཐུད）སྒྱུར་བཅོས་གསར་གཏོད་ལ་
དམིགས་ཏེ་རང་འགན་གཙང་སྒྲུབ་ཀྱི་ནུས་པ་ཆེ་རུ་བཏང་བ།

པེ་ཅིང་དང་། ནན་ཅིང་། ཁྲེང་ཏུའུ། ཧྲེན་ཀྲེན་སོགས་
ཀྱི་དམངས་སྲིད་སྡེ་ཚན་དང་སློབ་སྦྱོང་སྤེལ་རེས་བྱས་ཏེ། སྔོན་
ཐོན་གྱི་ཉམས་མྱོང་དང་བྱེད་སྟངས་བསྡུ་ལེན་བྱས་ཡོད། རྒན་
གསོའི་ལས་དོན་གཉེར་བའི་ཚོགས་འདུ་དང་གྲོང་ཁྱེར་ཡོངས་ཀྱི་
རྒན་གསོའི་ལས་དོན་གྱི་ཆེད་དོན་མཉམ་འབྲེལ་གྲོས་ཚོགས་ཐེངས་
དང་པོ་འཚོགས་ཤིང་། དྲ་སྦྲེལ་དང་རིག་ལྡན་རྒན་གསོ་ཟུང་དུ་
འབྲེལ་བའི་རྣམ་པ་གསར་པ་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་ནས་བཙུགས་ཏེ།
ལྗོངས་ཡོངས་ཀྱི་རྒན་གསོའི་ཞབས་ཞུའི་སྤུས་ཚད་མཛུབ་ཁྲིད་ལྟེ་
གནས་ཐོག་མ་དེ་བཏོད་ནས་སྔོན་ལ་སྡོད་ས་མེད་པའི་རྒན་རྒོན་
1597ལ་རྩ་གཉིས་ཨང་རྟགས་བཟོ་བའི་ཞབས་འདེགས་ཞུས་ཡོད་
པ་དང་། གྲོང་ཁྱེར་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཕན་བདེའི་གཞུང་བཙུགས་
དམངས་གཉེར་དང་སྨན་བཅོས་ཁང་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བའི་ཚོད་ལྟའི་
ལས་དོན་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་ནས་བཙུགས་ཏེ། སྨན་བཅོས་དང་།
གསོ་སྐྱོང། ཁམས་གསོ། འཚོ་སྐྱོང་བཅས་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བའི་
བདེ་ཐང་རྒན་གསོའི་ཞབས་ཞུའི་འདེགས་སྐྱོར་མ་ལག་བཙུགས་

ཡོད། སྡེ་ཁུལ་གྱི་རྒན་གསོའི་ཉིན་མོའི་ལྟ་རྟོག་ལྟེ་གནས་འཛུགས་
རྒྱུ་འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་པ་དང་ལྷག་པར་དུ་ཁྲེང་ཀོན་ཆུས་དང་སྟོད་ལུང་
བདེ་ཆེན་ཆུས་ཀྱིས་ཕྱོགས་གསུམ་པའི་གཉེར་སྐྱོང་བྱ་ཐབས་བརྒྱུད་
ཁོངས་གཏོགས་ཀྱི་རྒན་རྒོན་ལ་འཚོ་བ་དང་བདེ་ཐང་སླར་གསོའི་
ནད་གཡོག་སོགས་ཆེད་ལས་ཞབས་ཞུ་མཁོ་འདོན་བྱས་པར་མི་
ཐེངས་ཁྲི་1.9ལ་ཕན་པ་ཐོབ་ཡོད།

ཁོར་ཡུག་བཅོས་སྒྲིག་ལ་དམིགས་ཏེ་དམངས་སྲིད་ཀྱི་
དམངས་ཕན་ཞབས་ཞུའི་ནུས་པ་ཆེ་རུ་བཏང་བ།

ཐོན་སྐྱེད་བདེ་འཇགས་ཐད་ཀྱི་བཅོས་སྒྲིག་བྱ་སྤྱོད་ལ་
དམིགས་ནས་བརྟན་ལྷིང་སྲུང་སྐྱོང་དང་ཐོན་སྐྱེད་བདེ་འཇགས་ཀྱི་
ཆེད་དོན་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་9འཚོགས་ཏེ། ལོ་ཧྲིལ་པོར་ཕན་
བདེའི་སྒྲིག་གཞིའི་བདེ་འཇགས་དོ་དམ་ཐད་ལས་འཛོལ་མ་ཐོན་
པར་བྱས་ཡོད། གྲོང་ཁྱེར་གྱི་སྒྲིག་བཀོད་བཅོས་སྒྲིག་གི་བྱ་སྤྱོད་ལ་
དམིགས་ཏེ། སྲིད་འཛིན་ས་ཁོངས་ཀྱི་དབྱེ་མཚམས་དང་ས་མིང་
གསབ་སྤྲོད་ཀྱི་བྱ་བ་བརྟན་པོའི་ངང་བསྒྲུབས་ཡོད་ཅིང་། གནད་
དོན་ཡོད་པའི་ལམ་བྱང་ཁག་163གྲལ་བཤེར་དང་དག་ཐེར་ཡོ་
བསྲང་བྱས་ཡོད་པ་དང་། “ཆེད་དམིགས་བཞིའི”བྱ་སྤྱོད་སྤེལ་

ནས་བེད་མེད་སྤྱི་ཚོགས་རྩ་འཛུགས་12གཙང་བཤེར་དང་བཅོས་
སྒྲིག་བྱས་ཡོད། གྲོང་ཁྱེར་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་བཅོས་སྐྱོང་ལ་དམིགས་
ནས་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་བཅོས་སྐྱོང་དེང་རབས་ཅན་དུ་སྒྱུར་བའི་
ཚོད་ལྟའི་ལས་དོན་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་རིམ་པའི་ཞིབ་བཤེར་རྩིས་ལེན་
བདེ་བླག་བྱུང་ཡོད། ཁྲེང་ཀོན་ཆུས་དང་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་ནས་
ཁྲོམ་གཞུང་གི་ཡུལ་གྱར་སྤྲང་པོའི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་
འཚོགས་ཏེ། ལོ་ཧྲིལ་པོར་མི་575ལ་རོགས་སྐྱོབ་བྱས་པ་དང་འགྲོ་
གྲོན་སྒོར་ཁྲི་59.9ལྷག་ཙམ་བཏང་ཡོད།

སྤྱོད་ཚུལ་འཛུགས་སྐྱོང་ལ་དམིགས་ཏེ་དཔུང་ཁག་གི་
ཕྱོགས་བསྡུས་བྱང་ཚད་མཐོ་རུ་བཏང་བ།

ཏང་འཛུགས་སྐྱོང་ལ་ཤུགས་སྣོན་རྒྱག་པ་སྣེ་ཁྲིད་དུ་བྱེད་པའི་
ལས་ཀའི་ཆེད་དོན་ཚན་ཁག་8བཙུགས་པ་སྟེ། ལམ་ལུགས་
འཛུགས་སྐྱོང་ལ་དམ་འཛིན་ནན་པོ་བྱས་ནས《ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་
དམངས་སྲིད་ཅུས་ལས་ཁུངས་ཀྱི་སྤྱོད་ཚུལ་འཛུགས་སྐྱོང་གི་བྱ་སྤྱོད་
ཚད་གཞི》བཟོས་ནས་དམངས་སྲིད་ལས་དོན་ལ་ཀུན་གྱིས་ཡིད་ཆེས་
བྱེད་ཚད་དང་ལག་བསྟར་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་ཡོད། ཆབ་
སྲིད་ཀྱི་ཁྲིད་སྟོན་ལ་དམ་འཛིན་ནན་པོ་བྱས་ནས་དགེ་སྒྲུབ་བྱ་གཞག་

དང་། ཕན་བདེའི་རྒྱན་ཤོག ཞལ་འདེབས་ཅ་དངོས་སོགས་
ཅུས་ཏང་ཙུའུ་ཡི་འགོ་ཁྲིད་ལྟ་སྐུལ་དོ་དམ་ནང་བཅུག་པ་དང་།
དཔེ་སྟོན་སྣེ་ཁྲིད་ལ་དམ་འཛིན་ནན་པོ་བྱས་ནས་ཅུས་ཀྲང་བཞུགས་
སའི་ཁོའོ་དང་ཁང་གི་ལམ་སྲོལ་གསར་གཏོད་དང་ལག་བསྟར་བྱས་
ཏེ། དུས་མཚམས་དབྱེ་ནས་ཁོའོ་དང་ཁང་ཁག་གི་འགན་འཁུར་
བ་དམངས་སྲིད་ཐིང་དུ་ལས་དོན་སྙན་ཞུ་དང་འབྲེལ་མཐུད་ཀྱི་ལས་
དོན་སྒྲུབ་པར་སྒྲིག་འཛུགས་བྱས་ཡོད། བྱེད་སྒོའི་གཞི་རྟེན་ལ་
དམ་འཛིན་ནན་པོ་བྱས་ནས“ང་ཡི་ལས་སྒོ་ང་ཡིས་གླེང”ཞེས་པ་
སོགས་རིམ་སྤེལ་བྱེད་སྒོ་སྤེལ་ཏེ“དམངས་སྲིད་ཀྱི་ལས་དོན་
དང་། རྫོང་ཆུས་ཀྱི་ལག་བསྟར་བྱ་སྤྱོད”ཅེས་པའི་ཆེད་སྒྲིག་ལེ་
ཚན་བཟོས་ཡོད། ལྟ་ཞིབ་དང་ཕན་འབྲས་འདྲི་རྩད་ལ་དམ་
འཛིན་ནན་པོ་བྱས་ནས“ཟླ་རེའི་བཀོད་གཏོང་དང་དུས་ཚིགས་རེའི་
ལྟ་སྐུལ”ལམ་སྲོལ་བརྒྱུད་སྤྱོད་ཚུལ་སྐུལ་སྤེལ་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་8
འཚོགས་ཤིང་། “གཞི་རིམ་དུ་སྐྱོད་པ་བཞིའི”འཚམས་འདྲི་
ཐེངས་27བྱས་ཏེ་རིམ་ཁག་ཐབས་ཇུས་བཀོད་སྒྲིག་དམངས་སྲིད་
ཁྱབ་ཁོངས་སུ་དོན་འཁྱོལ་ནུས་ལྡན་ཐུབ་པར་འགན་ལེན་ཏན་ཏིག་
བྱས་ཡོད།
（བྱམས་པ་ཚེ་རིང་གིས་སྒྱུར་ཞུས་བྱས）

གྲོང་ཁྱེར་དམངས་སྲིད་ཅུས་ཀྱིས་བྱ་ཐབས་སྣ་མང་སྤྱད་དེ་དམངས་སྲིད་ལས་དོན་སྤུས་ཚད་མཐོན་པོའི་སྒོ་ནས་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་རྒྱུར་སྐུལ་འདེད་བཏང་བ།

（པར་ངོས་དང་པོར་མཐུད）ཚོང་གཉེར་གཉེན་
ཉེའི་ཁོར་ཡུག་ལེགས་སུ་བཏང་ནས་སྟག་རྩེ་བཟོ་
ལས་གླིང་དེ་དཔེ་སྟོན་སྣེ་ཁྲིད་རྣམ་པའི་གླིང་ཁུལ་
ཞིག་ཏུ་ཧུར་ཐག་གཏོད་དགོས། གཞི་རིམ་གྱི་སྤྱི་
ཚོགས་བཅོས་སྒྲིག་ལས་ཀའི་གྲུབ་འབྲས་སྲ་བརྟན་
དུ་གཏོང་བ་དང་། ད་ཡོད་ཀྱི་བཅོས་སྒྲིག་བྱེད་
སྟངས་རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་འཐུས་ཚང་དུ་བཏང་
ནས་བརྟན་ལྷིང་སྲུང་སྐྱོང་ལས་ཀའི་རྨང་གཞི་
བརྟན་དུ་གཏོང་དགོས། གཙོ་དོན་སློབ་གསོའི་
གྲུབ་འབྲས་སྲ་བརྟན་དང་རྒྱ་བསྐྱེད་དུ་བཏང་ནས་
གྲུབ་འབྲས་དེ་མདུན་སྐྱོད་ཀྱི་སྒུལ་ཤུགས་སུ་བསྒྱུར་
བར་བྱེད་དགོས། ཕྱི་ཚུལ་རིང་ལུགས་བཅོས་
སྒྲིག་བྱས་ཏེ་གཞི་རིམ་གྱི་ཁུར་པོ་ཡང་དུ་གཏོང་
བའི་ལས་དོན་མུ་མཐུད་ཡག་པོ་བསྒྲུབས་ནས་གཞི་
རིམ་དང་མང་ཚོགས་ཀྱི་ཁུར་པོ་དངོས་འབྲེལ་ཡང་
དུ་གཏོང་དགོས། ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་ཏང་ནན་
པོས་སྐྱོང་རྒྱུ་མཐའ་འཁྱོངས་ཀྱིས་ལས་བྱེད་པའི་

འཇོན་ཐང་ཆེ་རུ་གཏོང་བའི་ལས་དོན་ལ་དམ་
འཛིན་ཏན་ཏིག་བྱས་ཏེ། ནུས་མེད་ཟབ་ཟོབ་ཀྱི་
གཞི་རིམ་ཏང་རྩ་འཛུགས་དག་ཐེར་མུ་མཐུད་ཡག་
པོ་བྱེད་དགོས། ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་
མཐུན་སྒྲིལ་འབད་འཐབ་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་བཟང་
པོ་རྒྱུན་འཁྱོངས་བྱེད་དགོས་པ་དང་། “ཚན་པ་
ཆེ་གྲས་བཞིས”སེམས་ནུས་གཅིག་སྒྲིལ་ངང་སྟག་
རྩེའི་ལས་དོན་ཁག་སྐས་རིམ་གསར་པ་ཞིག་ཏུ་
སླེབས་རྒྱུར་སྐུལ་འདེད་གཏོང་དགོས་པ་བཅས་ཀྱི་
ནན་གསུངས་གནང་བ་རེད།
གྲོང་ཁྱེར་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་རྒྱུན་
ལས་ཨུ་ལྷན་གྱི་ཏང་ཙུའུ་ཡི་ཁོངས་མི་དང་།
དྲུང་ཆེ་ཧོའུ་ཅིང་ཧྭ་ཡིས་ལྷན་དུ་བརྟག་ཞིབ་
གནང་བར་ཕེབས་པ་དང་། སྟག་རྩེ་ཆུས་ཀྱི
“ཚན་པ་ཆེ་གྲས་བཞིའི”འགན་འཁུར་བློ་མཐུན་
གཙོ་བོ་བརྟག་ཞིབ་ནང་ཞུགས་ཡོད་པ་རེད།
（ཕུར་སྒྲོན་གྱིས་སྒྱུར་ཞུས་བྱས）

གྲོང་ཁྱེར་གྱི་འགོ་ཁྲིད་སྟག་རྩེ་ཆུས་སུ་བརྟག་ཞིབ་གནང་བར་ཕེབས་པ་དང་སྦྲགས་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་འཚོགས་པ།

གྲོང་ཁྱེར་དང་གྲོང་གསེབ་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་

ཕྱོགས་བསྡུས་བཅོས་སྒྲིག་ཆེན་མོ་བྱེད།